

**Приватний вищий навчальний заклад
«Медико-Природничий Університет»**

м. Миколаїв

СИЛАБУС

Навчальна дисципліна	Експериментальна психологія
Освітньо-професійна програма	Психологія
Освітньо-професійний ступінь	Перший (бакалаврський)
Спеціальність	053 Психологія
Галузь знань	05 «Соціальні та поведінкові науки»
Статус дисципліни	Вибіркова
Форма навчання	Очна
Рік навчання/семестр	I рік, семестр 2
Кількість кредитів ECTS/ Обсяг	Кредитів 5 усього годин 150 лекцій 34 семінарські 30 самостійна робота 86
Викладач ПП	Шапошникова Ю.Г.
Е-mail, контактний телефон викладача	
Посилання на сайт	
Консультації	За графіком впродовж навчального року
Анотація до курсу	Об'єктом вивчення експериментальної психології є психологічне дослідження. Предметом даної дисципліни є методи психологічних досліджень. Даний курс акцентує увагу на поглибленому вивченні структури та методів психологічного дослідження. Отримані знання та практичні навички сприятимуть поглибленню знань студентів-психологів з методології психологічного дослідження. Курс «Експериментальної психології» вчить студентів оволодівати методологічними основами психологічного дослідження, розуміти і виділяти характеристики емпіричних методів, організовувати психологічний експеримент, вміти застосовувати експериментальні плани, контролювати змінні та інше.
Мета та завдання курсу	Мета курсу – формування загальної експериментально-дослідницької культури студентів, теоретичних і практичних знань з дисципліни; розвитку чутливості до протиріч, дослідницької інтуїції та професійного зацікавлення сучасними психологічними проблемами як психолога-дослідника. Завдання курсу: 1) ознайомити студентів з структурою психологічного дослідження; 2) ознайомити з основними і допоміжними методами психологічних досліджень; 3) навчити планувати і проводити психологічне

	дослідження; 4) розвинути у студентів навички психолога-експериментатора. Очікувані результати. У результаті вивчення курсу «Експериментальна психологія» студент повинен знати: 1) історію розвитку експериментальної психології, методів психологічних досліджень; 2) особливості застосування методів наукових психологічних пошуків; 3) структуру психологічного дослідження; 4) основні поняття курсу, предмет експериментальної психології; 5) методологічні основи дисципліни; 6) зв'язок експериментальної психології з іншими галузями науки; 7) структуру сучасної експериментальної психології. Студент повинен вміти: 1) оперувати понятійно-категоріальним апаратом дисципліни; 2) робити свідомий вибір методів дослідження для вибірки; 3) планувати психологічне дослідження; 4) орієнтуватись у психологічних явищах життя та визначати їх у якості незалежної та залежної експериментальної змінних; 5) провести і проаналізувати пілотажне дослідження; 6) визначати власний дослідницький статус; 7) здійснити основне психологічне дослідження, проаналізувати і інтерпретувати результати;
Програмні результати навчання	
Під час вивчення дисципліни «Експериментальна психологія» у студентів мають сформуватися наступні компетентності: Загальні: ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК 3. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. ЗК 4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК 8. Навички міжособистісної взаємодії. ЗК 9. Здатність працювати в команді. ЗК 10. Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні Фахові: СК 03. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків (зокрема в контексті організації заходів раннього втручання). СК 04. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел. СК 08. Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову, в т.ч. особам, які отримали психологічні травми, зокрема внаслідок війни). СК 13. Здатність розробляти та реалізовувати типові програми, спрямовані на профілактику відхилень у соціальному та особистісному статусі, психічному та професійному розвитку	

людини.

У ході вивчення навчальної дисципліни «Експериментальна психологія» може бути досягнуто таких програмних результатів навчання:

ПРН 3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у тому числі з використанням інформаційно-комунікаційних технологій для вирішення професійних завдань.

ПРН 13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб відповідно до віку.

ПРН 16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога, що визначають професійну поведінку і стосунки з людьми в суспільстві.

ПРН 17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.

Зміст курсу

№ з/п	ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ	Кількість годин
1	Тема 1. Експериментальна психологія як наука. (Історія виникнення та розвитку)	2
2	Тема 2. Експериментальна психологія як парадигма. Метод і методологія. Класифікації методів психологічного дослідження	4
3	Тема 3. Метод спостереження в психології	4
4	Тема 4. Методи опитування в психологічному дослідженні. Анкетування.	4
5	Тема 5. Метод інтерв'ю в психологічному дослідженні. Бесіда, як метод в психологічних пошуках	2
6	Тема 7. Тренінги в психологічних дослідженнях. Методи практичної психології	2
7	Тема 8. Психологічне вимірювання і експеримент	2
8	Тема 9. Психологічний експеримент (вступ)	2
9	Тема 10. Змінні експерименту	2
10	Тема 11. Вплив експериментальної ситуації на результати експериментувань	2
11	Тема 12. Особливості формування дослідницьких груп для експериментів	2
12	Тема 13. Плани психологічних експериментувань	2
13	Тема 15. Інтерпретація результатів експериментального дослідження психіки. Оформлення результатів експериментів. Етика психологічного експерименту	2
	Усього:	34
№ з/п	ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ	Кількість годин
1	Тема 2. Експериментальна психологія як парадигма. Метод і методологія. Класифікації методів психологічного дослідження	4
2	Тема 3. Метод спостереження в психології	4
3	Тема 4. Методи опитування в психологічному дослідженні. Анкетування.	2
4	Тема 5. Метод інтерв'ю в психологічному дослідженні. Бесіда, як метод в психологічних пошуках	2
5	Тема 6. Проективний метод: історія та застосування в сучасних дослідженнях	4
6	Тема 7. Тренінги в психологічних дослідженнях. Методи практичної психології	4
7	Тема 8. Психологічне вимірювання і експеримент	4
8	Тема 9. Психологічний експеримент (вступ)	2
9	Тема 10. Змінні експерименту	2

10	Тема 11. Вплив експериментальної ситуації на результати експериментувань	4
11	Тема 12. Особливості формування дослідницьких груп для експериментів	4
12	Тема 13. Плани психологічних експериментувань	4
13	Тема 14. Психологічне вимірювання і експеримент	4
14	Тема 15. Інтерпретація результатів експериментального дослідження психіки. Оформлення результатів експериментів. Етика психологічного експерименту	4
	Усього:	30
№ з/п	ТЕМИ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ	Кількість годин
1	Тема 1. Експериментальна психологія як наука. (Історія виникнення та розвитку)	4
2	Тема 2. Експериментальна психологія як парадигма. Метод і методологія. Класифікації методів психологічного дослідження	6
3	Тема 3. Метод спостереження в психології	6
4	Тема 4. Методи опитування в психологічному дослідженні. Анкетування.	4
5	Тема 5. Метод інтерв'ю в психологічному дослідженні. Бесіда, як метод в психологічних пошуках	6
6	Тема 6. Проективний метод: історія та застосування в сучасних дослідженнях	6
7	Тема 7. Тренінги в психологічних дослідженнях. Методи практичної психології	6
8	Тема 8. Психологічне вимірювання і експеримент	6
9	Тема 9. Психологічний експеримент (вступ)	4
10	Тема 10. Змінні експерименту	6
11	Тема 11. Вплив експериментальної ситуації на результати експериментувань	6
12	Тема 12. Особливості формування дослідницьких груп для експериментів	6
13	Тема 13. Плани психологічних експериментувань	6
14	Тема 14. Психологічне вимірювання і експеримент	8
15	Тема 15. Інтерпретація результатів експериментального дослідження психіки. Оформлення результатів експериментів. Етика психологічного експерименту	6
	Усього:	86

Пререквізити	Викладання дисципліни «Експериментальна психологія» викладається у тісному зв'язку зі змістом дисциплін «Вступ до спеціальності», «Історія психології», «Загальна психологія», «Психологія сім'ї», «Психодіагностика», «Вікова психологія», «Педагогічна психологія», що сприяє створенню цілісного та несутеречливого уявлення про зміст професійної діяльності психолога, предмет психології як науки та її завдання як практичної діяльності.
Кореквізити	
Постреквізити	Післядипломне навчання та також закладає фундамент для подальшого засвоєння здобувачами знань та вмінь з циклу дисциплін професійної та практичної підготовки за освітнім рівнем магістр
Методи навчання	Методами демонстрування результатів навчання з

	навчальної дисципліни є: - іспит; - експрес-контроль; - розв'язування ситуаційних задач; - усна відповідь; - презентації результатів виконаних завдань та досліджень; - інші види індивідуальних та групових завдань.
Засоби діагностики	Форма поточного контролю – усне опитування, тестування на практичних заняттях, виконання індивідуальних завдань. Періодична форма контролю – виконання контрольних робіт, розробка проектів, планів, колоквиуми, творчі роботи. У процесі навчання студентів використовуються наступні методи контролю: методи усного контролю, методи письмового контролю, методи практичного контролю, дидактичні тести, спостереження, методи програмованого контролю. Відповідно до вимог регламенту навчального процесу для успішного засвоєння знань студентами та об'єктивного їх оцінювання здійснюється: • систематичний поточний контроль знань під час практичних занять у формі вибіркового усного опитування та практичних завдань, підготовки доповідей за темою заняття, доповнень до доповідей, участі в обговоренні, презентації самостійних завдань. • модульний контроль у формі стандартизованого опитування за теоретичними питаннями, написання студентами поточних письмових тестових завдань, практичних завдань за означеними модулями.
Засоби контролю	поточний контроль, підсумковий контроль (залік)
Перелік питань до підсумкового контролю вивчення курсу	
1. Загальнонаукові методи дослідницької роботи. 2. Місце експериментальної психології в системі наук. 3. Визначення експериментальної психології. 4. Предмет і завдання експериментальної психології. 5. Розвиток ідей і гіпотез в експериментальній психології. 6. Поняття про методологію, метод, методику. 7. Система психологічних методів. 8. Класифікація й методів психологічного дослідження (теоретичні, емпіричні, статистичні). 9. Порівняльна характеристика загальнонаукових дослідницьких методів: спостереження, вимір і експеримент. 10. Принципи наукового дослідження психіки: загальні (детермінізму, єдності свідомості та діяльності, розвитку, системного підходу та ін.) та спеціальні (принцип репрезентативності об'єкта дослідження, валідності предмета дослідження, надійності експериментальних умов, інваріантності результату, зв'язку теорії із практикою та ін.). 11. Принципи та структура наукового дослідження психіки. 12. Розвиток та становлення експериментальної психології. 13. Експериментальна психологія на сучасному етапі розвитку: предмет і завдання. 14. Успіхи нейрофізіології в XX ст. 15. Психофізика. 16. Психофізіологія відчуттів (Г. Фехнер, Г. Гельмгольц та ін.). 17. Біхевіоризм і експериментальна психологія. 18. З. Фрейд і його вплив на експериментальну психологію.	

19. Розвиток вітчизняної експериментальної психології.
20. Різні підходи до розуміння сутності експерименту і його структури (Л. С. Виготський, Г. С. Костюк, О. М. Леонтьєв, С. Д. Максименко, С. Л. Рубінштейн та ін.).
21. Експериментальна психологія на сучасному етапі: предмет і завдання.
22. Типологія експерименту: залежно від можливості реалізації на практиці (реальний та уявний), залежно від місця проведення (лабораторний та природний), залежно від ступеня розробки проблеми (пошуковий, критичний, демонстраційний, експеримент, що уточнює, експеримент, що відтворює), за характером дій дослідника (констатуючий і формуючий).
23. Експерименти, які дублюють реальний світ.
24. Експерименти з використанням нееквівалентних груп досліджуваних.
25. Експерименти з одним досліджуваним.
26. Груповий експеримент.
27. Міжгруповий експеримент.
28. Кросіндивідуальний експеримент.
29. Бівалентний експеримент.
30. Багаторівневий експеримент.
31. Ідеальний, чистий, безкінечний експерименти.
32. Особливості квазіекспериментального дослідження психіки. Основні типи квазіексперименту.
33. Тенденції розвитку й основні проблеми експериментального методу в психології.
34. Основні проблеми експериментального методу в психології.
35. Особливості експерименту у віковій, педагогічній, соціальній психології та інших галузях психологічної науки.
36. Експеримент —ex-post-facto—.
37. Особливості квазіекспериментального дослідження психіки.
38. Критерії надійності і валідності психологічного експерименту.
39. Генеральна сукупність і експериментальна вибірка.
40. Стратегії відбору досліджуваних в експериментальну вибірку.
41. Експериментатор: його особистість і діяльність.
42. Етичні принципи проведення дослідження.
43. Система гіпотез в експериментальному дослідженні.
44. Види гіпотез. Вимоги до формулювання гіпотез.
45. Етапи експериментального дослідження психіки
46. Проблема об'єктивності і надійності експериментальних даних.
47. Обробка і узагальнення результатів експериментального дослідження.
48. Поняття змінної в психологічному дослідженні.
49. Джерела артефактів у маніпулюванні змінними.
50. Вимір у психології. Психологічні шкали.
51. Критерії якості виміру змінних: об'єктивність, надійність, валідність.
52. Планування психологічного експерименту. Види планів.
53. Особливості експериментальних планів для одного досліджуваного.
54. Планування кореляційного дослідження.
55. Типи кореляційного дослідження.
56. Кореляційні дослідження в психогенетиці та крос культурній психології.
57. Артефакти в кореляційному дослідженні.
58. Особливості проведення формуючого експерименту.
59. Складові інтерпретації експериментальних результатів.
60. Узагальнення та представлення результатів експериментальних досліджень.

Політика курсу

Навчальна дисципліна «Експериментальна психологія» є вибірковою дисципліною для здобувачів вищої освіти освітньо-професійної програми «Психологія» спеціальності 053 Психологія.

При вивченні навчальної дисципліни «Експериментальна психологія» здобувач виконує завдання згідно з навчальним планом та у відповідності до програми силабусу, що включають відвідування практичних занять, опрацювання інформаційних джерел та літератури, підготовку до занять, підготовку презентацій.

Запізнені завдання (письмові роботи). Здобувачам вищої освіти, які вчасно не мають можливості скласти домашні завдання викладач надає можливість для їх повторного виконання й складання у визначеним ним термін.

Академічна доброчесність. Очікується, що роботи здобувачів будуть їхніми оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикавання джерел списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують приклади можливої академічної не доброчесності. Виявлення ознак академічної не доброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її не зарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Відвідування занять. Відвідувати усі види навчальних занять; вчасно інформувати деканат про неможливість відвідувати навчальні заняття, складати (перескладати) екзамени, заліки тощо через поважні причини; подати підтверджувальні документи, що засвідчують поважну причину, яка унеможливила відвідування навчальних занять, складання (перескладання) екзаменів, заліків тощо; ліквідувати академічну заборгованість у встановлені терміни.

Література. Уся література, яку здобувачі вищої освіти не можуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Здобувачі заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.

Політика оцінювання курсу

Оцінювання якості знань студентів, в умовах організації навчального процесу за кредитно-трансферною системою здійснюється шляхом поточного, кредитного, підсумкового (семестрового) контролю за 100-бальною шкалою оцінювання, за шкалою ECTS та національною шкалою оцінювання.

Досягнення студента оцінюються за 100-бальною системою Університету. Підсумкова оцінка навчального курсу включає в себе оцінки з поточного контролю. У кожного компонента своя частка в загальній системі оцінок. У проміжних оцінках студент може набрати до 100 балів.

Навчальний матеріал дисципліни згрупований у 2 модулі. Освоєння навчального матеріалу проводиться упродовж одного семестру. Поточний модульний контроль проводиться шляхом опитування студентів під час занять, тестового контролю знань на заняттях, перевірки розрахункових завдань, аналізу відвідування та відпрацювань. При оцінюванні засвоєння матеріалу кожного заняття модуля студенту виставляються оцінки з використанням прийнятих у ВНЗ та затверджених цикловою медичною комісією критеріїв оцінювання.

Оцінка «відмінно» виставляється за умови, якщо студент знає зміст заняття та лекційний матеріал у повному обсязі, ілюструючи відповіді різноманітними прикладами; дає вичерпні точні та ясні відповіді без будь-яких навідних питань; викладає матеріал без помилок і неточностей; вільно вирішує тестові і ситуаційні задачі, а також практичні завдання будь-якого рівня складності.

Оцінка «добре» виставляється, якщо студент знає зміст заняття та добре його розуміє, відповіді на питання викладає правильно, послідовно і систематично, але вони не є вичерпними, хоча на додаткові питання студент відповідає без помилок; вирішує всі задачі і виконує практичні завдання, відчуваючи складнощі лише у найважчих випадках.

Оцінка «задовільно» ставиться студентові на основі знання всього змісту заняття та при задовільному рівні його розуміння. Студент спроможний вирішувати спрощені завдання за допомогою навідних питань; частково вирішує задачі та виконує практичні навички, відчуваючи складнощі в ряді простих випадків; не спроможний самостійно систематично викласти відповідь, але на прямо поставлені прості запитання відповідає вірно.

Оцінка «незадовільно» виставляється у випадках, коли знання і уміння студента є нижчими за критерії задовільної оцінки.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти										
Поточне оцінювання та самостійна робота										
Модуль 1									МКР 50 б.	Сума 100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8			
3	3	4	4	4	4	4	4	30*		
								20	СРС	
Поточне оцінювання та самостійна робота										
Модуль 2									МКР 50 б.	Сума 100
T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15				
4	4	4	4	4	5	5	30*	практичні		
							20	СРС		

T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів* - відповідно до таблиці «Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни» 30 балів – робота на практичних заняттях. 20 балів – виконання самостійної роботи.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи
 Упродовж семестру з дисципліни проводиться 2 модульні контрольні роботи (МКР). Перевірка та оцінювання знань, умінь і практичних навичок студентів у межах окремого змістового модулю здійснюються за 100-бальною шкалою. МКР складається з вирішення тестових завдань, теоретичних питань та ситуаційних задач. Розподіл балів за результат виконання МКР визначається таким чином: максимально 50 балів – МКР (таблиця 2). До модульної контрольної роботи допускаються всі студенти. На виконання письмового компонента МКР відводиться до двох академічних годин. В МКР є 25 тестових завдань, що передбачають одинарний вибір із чотирьох варіантів та стосуються діагностики термінології (глосарію) та засвоєння теоретичного матеріалу. Правильна відповідь за кожний окремий тест оцінюється в 2 бали.

За допомогою письмової модульної контрольної роботи оцінюється ступінь засвоєння пройденого матеріалу за максимальною рейтинговою оцінкою – 10 балів (див. табл. 2). Студент, який не з'явився на МКР з поважної причини, може пройти його у визначений кафедрою термін.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю
Підсумковий семестровий контроль з дисципліни проводиться у вигляді *заліку* в кінці семестру і дає можливість визначити прикінцевий рівень і якість засвоєння студентами теоретичних знань та практичних вмінь і навичок з даної дисципліни. Максимальна оцінка з підсумкового (семестрового) контролю становить 100 балів.

Переведення даних 100-бальної шкали у оцінки за національною шкалою та шкалою ЄКТС здійснюється в порядку, зазначеному в таблиці.

Студенти, підсумкова модульна оцінка яких становить 35-59 балів, зобов'язані пройти підсумковий (семестровий) контроль у формі екзамену, що передбачено робочим навчальним планом. Підсумковий семестровий контроль з дисципліни проводиться у вигляді екзамену в кінці семестру і дає можливість визначити кінцевий ступінь рівня і якості засвоєння студентами теоретичних знань та практичних вмінь і навичок з даної дисципліни. Максимальна оцінка з підсумкового (семестрового) контролю становить 100 балів.

До підсумкового (семестрового) контролю з навчальної дисципліни не допускаються студенти, які не виконали умови договору про навчання та усі види обов'язкових робіт (самостійних завдань, рефератів тощо), передбачених робочою програмою, а також підсумкова модульна оцінка яких становить менше 35 балів. Відповідальний працівник деканату у відомості проти прізвища такого студента робить позначку «недопущений». Якщо підсумкова модульна оцінка становить не менше 60 балів, то за згодою студента вона може бути зарахована як підсумкова (семестрова) оцінка з навчальної дисципліни. Вона може бути виставлена у відомість обліку успішності та залікову книжку (індивідуальний навчальний план) до початку екзаменаційної сесії, відразу після оголошення результатів останнього модульного контролю. При цьому присутність студента є обов'язковою. За наявності бажання підвищити рейтинг студент складає іспит. Для підвищення позитивної оцінки надається одна спроба. Незалежно від того, чи студент складає іспит у зв'язку з тим, що в нього підсумкова модульна оцінка незадовільна (35-59 балів), чи з метою підвищення позитивної оцінки, викладач виставляє студенту оцінку, керуючись виключно рівнем його знань, виявлених на залікові, тобто, виходячи із 100 балів, але при цьому виставлена підсумкова

(семестрова) оцінка не може бути нижчою за підсумкову модульну оцінку.
При виставленні оцінки враховуються результати навчальної роботи студента протягом семестру.
Загалом отримані бали сумуються, оцінювання знань студентів проводиться за національною шкалою та шкалою ECTS таким чином:

Шкала оцінювання ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Рекомендована література

Базова

1. Павлюк Т. М. Павлюк Т. М. Експериментальна психологія. Луцьк : СНУ ім. Лесі Українки, 2020. – 30 с.

https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/18590/1/ex_psychol2020.pdf

2. І.Є. Штученко, Я.О. Мовчан Конспект лекцій до дисципліни «Експериментальна психологія». - Харків: НТУ «ХП», 2019. – с. 44

<https://repository.kpi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/201a4381-a586-41d2-8759-bda09722ceb9/content>

3.Максименко С. Д., Носенко Е. Л. Експериментальна психологія. Підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2008. 360 с.,

4. Галян О. І. Експериментальна психологія : навч. посіб. / О. І. Галян, І. М. Галян. Київ : Академвидав, 2012. 400 с.

5. Горбунова В.В. Експериментальна психологія в схемах і таблицях: Навчальний посібник. Київ : «ВД «Професіонал», 2007. 208 с.

https://shron1.chtyvo.org.ua/Horbunova_Viktoria/Eksperymentalna_psykholohia_v_skhemakh_i_tablytsiakh.pdf?PHPSESID=7h3h06h8ntdd3r2sig2qttlci2

Додаткова література:

1. Колтунович Т.А., Чуйко Г.В., Чаплак Я.В. Соціально-психологічні експерименти : навч. посібник. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022. 192 с.

2. Бондарчук О.І. Експериментальна психологія: Курс лекцій. Київ : МАУП, 2003. 120с.

3.Емпіричні методи психологічного дослідження. Навчальний посібник / Поснова Т.П., Рудюк Н.Г., Фесун Г.С., Федорова О.Є. Чернівці: Рута, 2008. 80с.

4. Гічан І. С., Гічан. О. І. Експериментальна психологія: практикум. Київ : [б.в.], 2004.180 с

5. Кравчук С. Л. Експериментальна психологія: теорія і практика психологічного експерименту: підруч. для студ. вищ. навч. закл. Київ : Київський університет, 2008. 286 с.